

Hangon kaupunki,
tekninen ja ympäristövirasto
Santalantie 2,
10960 Hanko

Asia: Lausunto nähtävillä olevasta kaavaluonnoksesta Hangon kantakaupungin yleiskaavaksi

Lausunnon antaja: Lausunnon antaa BirdLife Suomen jäsenyhdistys Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa r.y. (rek.nro 116.353, 2055 jäsentä vuoden 2009 alussa). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdysiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uusimaa ja Sipoo Itä-Uudellamaalla).

Yhteystiedot: Tringa ry, Aili Jukarainen, PL 154, 00101 Helsinki, suojelusihteeri@tringa.fi

Hangon kaupunki on asettanut nähtävillä olevan luonnoksen kantakaupungin uudeksi yleiskaavaksi. Kaava-alue käsittää niemen länsiosan kokonaisuudessaan. Tringa harjoittaa lintuasematoimintaa Tulliniemessä ja Uddskatanilla, jossa yhdistys omistaa metsähallitukselta vuokratulla tontilla sijaitsevan rakennuksen. Lintuasema on toiminut vuodesta 1979. Yhdistys haluaa esittää luonnoksesta mielipiteenään seuraavaa.

Tulliniemen linnustonsuojelualue rauhoitettiin lääninhallituksen päätöksellä vuonna 1933. Sisäasianministeriö vahvisti 11.4.1979 alueelle asemakaavan, joka oli ristiriidassa rauhoituspäätöksen kanssa. Jo ennen tämän kaavan laatimista alueella oli hakattu metsää ja rakennettu rakennuksia sekä raivattu laajoja autokenttiä. Apulaisoikeuskansleri totesi päätöksessään 2.5.1979, että näillä toimilla oli selvästi loukattu suojelupäätöstä. Uudenmaan lääninhallitus antoi 7.6.1990 päätöksen, jolla rauhoitus lakkautettiin asemakaavassa satamatoimintoihin osoitetuilla alueilla, lukuun ottamatta niiden sisällä olevia luonnontilassa säilytettäviä alueita. Asemakaavassa puistoiksi varattujen alueiden osalta rauhoitusmääräykset saatiin ajan tasalle. Hangon kaupunki laati omistamalleen alueelle lääninhallituksen päätöksen mukaisesti hoito- ja käyttösuunnitelman, joka valmistui 6.3.1992. Tämän jälkeen asemakaavaan on tehty pieniä muutoksia, esimerkiksi puiston osalla, missä sijaitsevat Forcit Oy:n säiliöt.

Valtioneuvosto sisällytti 20.8.1998 päätöksessään Natura 2000 -alueista Hangon kaupungin omistamat puistoalueet Tulliniemen linnustonsuojelualueeseen. Lisäksi Tulliniemi kuuluu ympäristöministeriön päätöksellä 15.5.2008 perustettuun Hangon kansalliseen kaupunkipuistoon.

Tulliniemen luonnontilassa säilyneet alueet on siis vahvasti suojeltu. Siten on outoa, että nyt nähtävillä olevassa yleiskaavaluonnoksessa satama-alueetta esitetään laajennettavaksi aivan kuin suojelustatusta ei lainkaan olisi. Voimassa oleva asemakaava ja suojelupäätökset eivät ole ristiriidassa. Tulevan yleiskaavan on Tulliniemessä perustuttava suojelupäätöksiin ja olemassa olevaan asemakaavaan. Kaavaluonnos on voimassa olevan hoito- ja käyttösuunnitelman vastainen, suojeltujen alueiden supistaminen ei tule kysymykseen.

Tässä yhteydessä ei ole tarpeen laajasti perustella suojelun tarvetta Tulliniemessä. Se kaikki on toisaalla luettavissa.

Esiin on kuitenkin nostettava 30 vuotta Tulliniemessä toimineen Hangon lintuaseman (Halias) merkitys. Halias on tärkein lintuasema Suomessa ja tärkeä koko Itämeren piirissä. Aseman aineistojen perusteella on julkaistu merkittäviä tutkimuksia, joita on julkaistu mm. arvostetuissa kansainvälisissä tieteellisissä julkaisusarjoissa. Julkaisuluettelo ja aseman kehittämissuunnitelma ovat luettavissa aseman internet-sivuilla www.tringa.fi.

Tringa on kerännyt Tulliniemessä vakioitua aineistoa muuttolinnuista vuodesta 1979 lähtien. Aineistoa käytetään lintukantojen seurannassa (Lehikoinen & Vähätalo 2000, Ekroos ym. 2004, Lehikoinen ym. 2006, 2008) sekä kansainvälisissä tieteellisissä tutkimusprojekteissa, joissa mm. tutkitaan ilmastonmuutoksen vaikutuksista lintujen muuttoon (Vähätalo ym. 2004, Jonzén ym. 2006, Rainio 2008, Lehikoinen 2009). Olosuhteiden muutokset, etenkin luonnontilaisten alueiden supistaminen kapealla niemellä, vaikeuttaisivat tulosten tulkintaa ja tutkimusaineiston vertailukelpoisuus olisi vaarassa.

Tässä yhteydessä voidaan todeta, että Hangon kaupunki ei ole ryhtynyt lääninhallituksen määräämän hoito- ja käyttösuunnitelman esittämään niemen pohjoisrannalla sijaitsevan autojen varastointikentän maisemoimiseen. Tämä toimi helpottaisi omalta osaltaan lintujen liikkumista kohti niemen kärkeä.

Laajemmassa mittakaavassa kaavaluonnoksen esitys uhkaa katkaista yhtenäisen pohjoisrantaan pitkin kulkevan viheryhteyden Hankoniemen ja Tulliniemen välillä. Ongelmakohdat sijaitsevat Hangonkylän sataman eteläpuolella (A ja AP varaus), sekä Kopparnäsuddenin ja Silversandin eteläpuolella (T ja TY varaukset). Tringa ehdottaa viheryhteyden säilyttämistä toimivana näillä alueilla. Tämä turvaisi puita pitkin liikkuvien lintujen liikkumismahdollisuudet Tulliniemen ja Hankoniemen tyviosan välillä.

Helsingissä joulukuun 18. päivänä 2009

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa r.y.

Aleksi Lehikoinen
Hangon lintuaseman asemanhoitaja

Aili Jukarainen
suojelusihteeri

Lähteet:

Ekroos, J., Lehikoinen A., Lehikoinen, P. & Pynnönen, P. 2004: Harvalukuisten lintujen esiintyminen Hangon lintuasemalla 1979-2002. — bTringa 31: 74–93.

Jonzén, N., Lindén, A., Ergon, T., Knudsen, E., Vik, J. O., Rubolini, D., Piacentini, D., Brinch, C., Spina, F., Karlsson, L., Stervander, M., Andersson, A., Waldenström, J., Lehikoinen, A., Edvardsen, E., Solvang, R. & Stenseth, N. C. 2006: Rapid advance of spring arrival dates in long-distance migratory birds. — *Science* 312: 1959–1961.

Lehikoinen, A. 2009: Climate forcing on avian life history. — Väitöskirja. Helsingin yliopisto.

Lehikoinen, A. (toim.), Ekroos, J., Jaatinen, K., Lehikoinen, P., Lindén, A., Piha, M., Vattulainen, A. & Vähätalo, A. 2008: Lintukantojen kehitys Hangon lintuasemalla 1979–2007. Bird population trends based on the data of Hanko Bird Observatory (Finland) during 1979–2007. — *Tringa* 35: 146–209.

Lehikoinen, A., Lindén, A., Ekroos, J., Vähätalo, A. & Välimäki, K. 2006: Lintuasemat – uusi lintukantojen seurantamenetelmä Suomessa. — *Linnut-vuosikirja* 2005: 137–144.

Lehikoinen, A. & Vähätalo, A. 2000: Lintujen muuton ajoittuminen Hangon lintuasemalla vuosina 1979–1999. Phenology of bird migration at the Hanko Bird Observatory, Finland, in 1979–1999. — *Tringa* 27: 150–226.

Rainio, K. 2008: Climate change effects on avian migration. — Väitöskirja. *Annales Universitatis Turkuensis*. Sarja 230.

Vähätalo, A. V., Rainio, K., Lehikoinen, A. & Lehikoinen, E. 2004: Spring arrival of birds depends on the North Atlantic Oscillation — *Journal of Avian Biology* 35: 210–216.